

Vaikuttavuusdatan puolesta puhuja

Lääketeollisuus ry:ssä pitkän uran tehnyt Sirpa Rinta korostaa potilasryhmien hoidon seurannan tärkeyttä yhteiskunnallisen kokonaisuuden hahmottamisessa.

TEKSTI: Karoliina Heimo KUVAT: Emma Rinneheimo

Sirpa Rinta jäi eläkkeelle Lääketeollisuus ry:n lääkepoliittisen johtajan tehtävistä viime vuoden lokakuussa.

Uransa aikana Rinta on nähnyt sekä lääketieteen kehityksen että millainen vaikutus tällä kehityksellä on yhteiskunnallisesti.

– ”Lääkehoito on edullinen hoitomuoto” on Lääketeollisuus ry:n vanha slogan vuosien takaa, mutta pitää paikkansa edelleen, kun lääkehoidon kustannuksia avohoidossa verrataan sairaalahoidon kustannuksiin, Rinta kertoo.

Lääkehoitojen ja esimerkiksi annostelu- muotojen kehityksen myötä yhä useammin sairaalahoidon osuutta hoidosta voidaan vähentää. Myös sairaalan sisällä potilaita saadaan siirrettyä vuodeosastolta polikliiniseen hoitoon. Uudet anestesia-aineet ovat mahdollistaneet sen, että päiväkirurgiaan on kehitetty pienimuotoisia leikkausmuotoja, joiden ansiosta potilas voidaan kotiuttaa nopeasti.

Lääkehoitojen kehitys on johtanut myös siihen, että ihmisten työ- ja toimintakyky palautuu nopeammin ja työikäiset voivat palata työhönsä nopeammin.

Harvinaisten sairauksien lääkkeet, kertaluontoisesti annettavat geeni- ja soluterapialääkkeet tai ylipäänsä yksilölliset hoidot, joilla on korkeat kustannukset, ovat tuoneet keskusteluun viime vuosina investointielementin.

– Ainahan lääkehoitoja on moitittu kalliiksi, mutta kun puhutaan satojen tuhansien eurojen hoidoista, on oleellista miettiä sitä, mikä on vaihtoehtoinen kustannus potilaan hoidossa ja elämänlaadun parantamisessa, Rinta toteaa.

Proviisorin yllättävä urapolku

Proviisoriksi vuonna 1983 valmistuneen Sirpa Rinnan ura on ollut farmasistille poikkeuksellinen – ja pitkälti sattumaa. Rinta oli opiskeluaikana kesätöissä apteekeissa ja sairaala-apteekeissa, mutta varsinainen työura on kulunut kokonaan lääketeollisuudessa.

Ensimmäiset 11 vuotta Rinta toimi tuotekehitystehtävissä ja lupamenetelyiden parissa kahdessa eri lääkeyhtiössä, kunnes aloitti Lääketeollisuus ry:ssä erityisasiantuntijana vuonna 1994.

Sirpa Rinta kertoo, ettei hän kokonaan ole eläkkeelle jäänyt, vaan on edelleen kiinnostunut lääkehoitoon ja -huoltoon liittyvien alan haasteiden ratkaisemisesta.

Lääkehoidot nähdään nyt osana isompaa sosiaali- ja terveydenhuollon tiedolla johtamisen kokonaisuutta.

– Aloitin mielenkiintoisessa murrosvaiheessa, koska silloin edunvalvontajärjestö alkoi ottaa voimakkaammin kantaa lääkealan kehittämiseen. Toiminta laajeni ja minä syöksyin mukaan, Rinta kertoo.

Titteli vaihtui johtajaksi ja tarkentui myöhemmin työnkuvan muuttuessa lääkepoliittiseksi johtajaksi. Kaikkiaan Lääketeollisuus ry:ssä kului karvan vaille 28 vuotta.

– Asioita, joita olen ollut kädet savessa tekemässä, ovat markkinoille pääsy ja erityisesti lääkekorvausasiat. Koen, että tämä on ollut merkittävin markkina-alue ja siihen ovat kohdistuneet myös isoimmat muutokset.

Toinen erityiskuvio on ollut lääkkeet ja sote, joka leimasi Rinnan viimeistä 12 työvuotta. Se on myös alue, joka jäi eniten kesken.

– Nöyrällä mielellä katselen uraani taaksepäin, niin paljon olen saanut nähdä ja kokea – ja mikä tärkeintä, vaikuttaa moneen asiaan, Rinta toteaa.

Isoja virstanpylväitä

Merkittävä tapahtuma Sirpa Rinnan uralla oli Suomen EU-jäsenyys 1990-luvun puolivälissä. Samaan aikaan EU:ssa otettiin käyttöön keskitetty myyntilupajärjestelmä. Näiden yhteisvaikutus oli Suomessa toimivalle lääketeollisuudelle valtava: avautui mahdollisuus tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen ja uuteen toimintatapaan. Kansalliset myyntiluvat alkoivat jäädä taakse uusien lääkkeiden osalta.

Toinen huomattava tapahtuma Rinnan uralla oli, kun sosiaali- ja terveysministeriö kutsui vuonna 2010 lääkealan toimijat keskustelemaan lääkepolitiikan linjauk-

sista aina vuoteen 2020 saakka. Silloin sovittiin tavoitteet, miten lääkehoito, lääkehuolto ja lääketutkimus viedään uusiin sote-rakenteisiin vuonna 2011 alkavalla hallituskaudella.

– Vaikka sotea ei silloin syntynytäkään, se ei vähennä lääkepolitiikan valmistelun merkitystä. Tuolloin määriteltiin ne keskeiset periaatteet, joita nyt soten viimein toteutuessa noudatetaan, Rinta kertoo.

Lääkepolitiikan määrittelyä seurasi rationaalisen lääkehoidon ohjelma hallituskaudella 2015–2019. Näin lääkeasioita saatiin eteenpäin ilman soteakin sekä vahvasti esiin viesti siitä, että lääkehoidon tarkoitus on tuottaa väestölle työ- ja toimintakykyä.

– Lääkepolitiikan määrittely, terveysalan kasvustrategia ja rationaalisen lääkehoidon ohjelma saivat aikaan sen, että terveyttä ja taloutta lähdettiin miettimään yhdessä. Hyvinvoiva väestö on Suomelle taloudellinen voimavara, ja lääketutkimus ja sen tuomat investoinnit tuovat rahaa yhteiseen kassaan, josta hyvinvointia ylläpidetään.

– Lääkehoidot nähdään nyt osana isompaa sosiaali- ja terveydenhuollon tiedolla johtamisen kokonaisuutta, Rinta lisää.

Saavutuksenaan Sirpa Rinta pitää sitä, että on ollut osaltaan rakentamassa keskusteluympäristöä, jossa lääketeollisuus on mukana sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kustannusvaikuttavuuden kehittämisessä. Kun löydetään ratkaisuja yhä vaikeampiin sairauksiin ja yksilöllisempiin terapiamuotoihin, on oleellista, että lääketeollisuus on keskustelukumppani eikä vain säästöjen ja rajoitusten kohde.

Lääkkeestä investointi?

Sirpa Rinta toteaa, että lääkkeet päätyvät helposti hallituksen säästökohteeksi, koska sairausvakuutus on sosiaali- ja terveysministeriön neljänneksi isoin menoerä. Jos STM:n tontilta säästetään, lääkekorvaukset päätyvät helposti leikkauslistalle.

– Jotta lääkkeet nähtäisiin investointina, tarvitaan vaikuttavuusajattelua. Kun on potilasryhmäkohtaista näyttöä siitä, miten kustannukset ja hyödyt kehittyvät, lääkkeen vaikuttavuudesta saadaan tietoa yhteiskunnan kokonaisuuden näkökulmasta, Rinta sanoo.

Osana tätä yhteiskunnan kokonaisuutta on lääkkeiden kaksikanavaisen rahoituksen purkamisen, jota tulisi pohtia. Näin saataisiin lääkkeiden rahoituksesta parempi kokonaisnäkyvä.

Katse tulevaan

Lääkehoidon ohjaus ja kehittäminen ovat Rinnan mukaan isoja asioita seuraavalla hallituskaudella.

– Toivon, että lääkehoidon ohjaus osana sosiaali- ja terveyshuollon alueellista toimintaa sekä kansallisesti tarvittava lainsäädäntö kuuluvat asioihin, jotka seuraava hallitus saa aikaan.

Rinnan mukaan hyvinvointialueiden ohjaus sisältää ajatuksen siitä, että jos ohjausta siirretään alueille, myös Kelan lääkekorvausjärjestelmän ohjausta voitaisiin keventää.

Terveysalan kasvustrategialle on myös tärkeää saada jatkoa.

A portrait of a woman with short, light brown hair, wearing glasses and a dark quilted jacket with a patterned scarf. She is smiling and looking towards the camera. Her right hand is resting on a white ledge. The background is a blurred interior space with dark frames.

SIRPA RINTA

Aloitti Lääketeollisuus ry:ssä
vuonna 1994. Hän on koulutukseltaan
proviisori, 1983 ja eMBA (Sote), 2012.